

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Halina Kiryło (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko "R. E. D. C." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o ekwiwalent za urlop wypoczynkowy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw

Publicznych w dniu 6 maja 2011 r.,

na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu

Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R.

z dnia 9 lutego 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. postanowieniem z dnia 9 lutego 2011 r. zasądził od pozwanego R. E. D. C. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz powoda M. K. kwotę 21 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, iż zasądzona kwota stanowi równowartość kosztów dojazdu powoda do Sądu Rejonowego w R. środkami

komunikacji miejskiej w dniach 10 września 2010 r., 11 października 2010 r., 15 października 2010 r., 22 października 2010 r. i 14 grudnia 2010 r. Zwrot tychże kosztów procesu przysługuje powodowi – jako stronie wygrywającej sprawę – z mocy art. 351 § 1 i 2 oraz art. 109 k.p.c.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożyła strona pozwana. Orzeczeniu zarzucono rażące naruszenie przepisów postępowania:

- art. 98 § 1 w związku z art. 108 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie przy wydawaniu zaskarżonego postanowienia faktu braku wniosku powoda o zasądzenie kosztów procesu przez zamknięciem rozprawy przed Sądem pierwszej instancji;
- art. 109 § 1 k.p.c. polegające na wydaniu przez Sąd drugiej instancji rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji i kosztów dojazdu do tego Sądu, a więc na kolejnym pogwałceniu zasady instancyjności;
- art. 109 § 1 w związku z art. 505¹⁰ § 2 k.p.c. polegające na pominięciu przy wydawaniu rozstrzygnięcia kwestii, że w postępowaniu apelacyjnym w niniejszej sprawie nie odbyła się żadna rozprawa;
- art. 109 § 1 k.p.c. polegające na przyjęciu, iż w sprawie rozpoznawanej na posiedzeniu niejawnym istotna jest cena przejazdu środkiem komunikacji miejskiej;
- art. 109 § 2 k.p.c. polegające na przyjęciu, że celowe i niezbędne były dojazdy powoda do Sądu pierwszej instancji w dniach wskazanych w uzasadnieniu postanowienia, gdy tymczasem przed Sądem pierwszej instancji odbyła się tylko jedna rozprawa – w dniu 11 października 2010 r i w tym dniu została ona zamknięta;
- art. 351 § 1 k.p.c. polegające na wydaniu przez Sąd drugiej instancji rozstrzygnięcia w przedmiocie uzupełnienia wyroku Sądu pierwszej instancji;
- art. 351 § 1 k.p.c. polegające na pominięciu przez Sąd drugiej instancji upływu dwutygodniowego terminu zawitego do złożenia wniosku o uzupełnienie wyroku przez pominięcie braku wniosku powoda o uzupełnienie wyroku Sądu pierwszej instancji.

Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, odrzucenie wniosku powoda o zwrot kosztów dojazdu w całości jako niedopuszczalnego i o umorzenie postępowania w całości lub o uchylenie przedmiotowego orzeczenia w

całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy czym w każdym przypadku z zasądzeniem na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w tymże postępowaniu według norm przepisanych i kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że zaskarżone postanowienie zapadło z rażącym naruszeniem powołanych przepisów, albowiem Sąd drugiej instancji uzupełnił wyrok Sądy pierwszej instancji o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, mimo iż roszczenia powoda w tym zakresie wygasły, skoro nie złożył on spisu kosztów do momentu zamknięcia rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia. Nadto zasądzone koszty dotyczą dojazdów powoda do Sądu w dniach zarówno poprzedzających zamknięcie rozprawy jak i następujących po tej dacie, co klóci się z instytucją uzupełnienia wyroku. Sąd drugiej instancji nie zauważył też, że apelacja została rozpoznana poza rozprawą, a powód nie złożył odpowiedzi na tenże środek odwoławczy. W motywach postanowienia nie wskazano również, kiedy powód wystąpił z wnioskiem o zwrot kosztów przejazdu i to w sytuacji, gdy pisma tej treści nie doręczono stronie przeciwnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek nie ze wszystkimi zarzutami pozwanego można się zgodzić.

Ma rację żalący się zauważając, że zgodnie z art. 109 § 1 zdanie 1 k.p.c. roszczenie o zwrot kosztów wygasa, jeśli strona najpóźniej przed zamknięciem rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia nie złoży sądowi spisu kosztów albo nie zgłosi wniosku o przyznanie kosztów według norm przepisanych. W judykaturze podkreśla się, iż wspomniany spis kosztów powinien być złożony przed zamknięciem rozprawy w poszczególnych instancjach pod rygorem utraty roszczenia o ich zwrot. Skutku niedopełnienia tego obowiązku nie uchyla zaś późniejsze złożenie ogólnego spisu kosztów za wszystkie instancje przed

zamknięciem rozprawy poprzedzającej wydanie ostatecznego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 1965 r., I CZ 96/65, LEX nr 5897). Wspomniany spis kosztów winien przybrać postać oddzielnego pisma, obejmującego wyliczenie poszczególnych pozycji wchodzących w skład ogólnej sumy kosztów w danej instancji, a niezłożenie tak rozumianego spisu implikuje przyznanie kosztów według norm przepisanych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 826/00, LEX nr 146172 oraz postanowienie z dnia 15 listopada 2002 r., II CK 134/02, LEX nr 77338). Uwadze pozwanego uszła jednak regulacja art. 109 § 1 zdanie 2 k.p.c., w myśl której o kosztach należnych stronie działające – jak w niniejszym przypadku - bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego sąd orzeka z urzędu. Jednakże i w takiej sytuacji strona powinna zasygnalizować sądowi fakt poniesienia owych kosztów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1972 r., I PZ 65/72, LEX nr 7198).

Warto podkreślić, że stosownie do art. 108 § 1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Z jednej strony rozstrzygnięcie takie nie może więc zapaść przed wydaniem końcowego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1981 r., IV PZ 43/81, OSNC 1982, nr 1, poz. 17), z drugiej zaś – rozstrzygnięcie takie jest obligatoryjne, dotyczy postępowania w każdej instancji sądowej, powinno być zamieszczone w sentencji wyroku lub postanowienia, a nie w jego uzasadnieniu, zaś brak owego rozstrzygnięcia uprawnia stronę domagającą się zwrotu kosztów procesu do wystąpienia z wnioskiem o uzupełnienie wyroku, skoro sąd nie orzekł o całości żądania, tj. o zgłoszonym wniosku o przyznanie zwrotu kosztów procesu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1967 r., II CZ 144/66, OSNC 1967, nr 7 -8, poz. 144; z dnia 27 lipca 1971 r., II PZP 29/71, LEX nr 6971 i z dnia 26 września 1972 r., I CZ 113/72, LEX nr 7138).

Należy przy tym pamiętać, że jeśli sąd nie orzekł o całości żądania (np. pominął rozstrzygnięcie o kosztach procesu), strona może złożyć wniosek o uzupełnienie wyroku w trybie art. 351 § 1 k.p.c., natomiast nie przysługuje jej żaden środek odwoławczy w tym przedmiocie z uwagi na brak substratu zaskarżenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2006 r., I CZ 35/06, LEX nr 584195 oraz wyrok z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 330/09, LEX nr 604220).

Pominięcie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji orzeczenia daje przy tym podstawę do uzupełnienia wyroku, a nie do sprostowania oczywistej jego niedokładności w rozumieniu art. 350 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1974 r., II CR 656/73, LEX nr 7413 i z dnia 28 października 2004 r., III CZ 92/04, LEX nr 602720).

Ta ostatnia uwaga jest zaś istotna o tyle, że w przeciwieństwie do regulacji art. 350 k.p.c., która dopuszcza możliwość prostowania przez sąd z urzędu niedokładności, błędów pisarskich albo rachunkowych lub innych oczywistych omyłek, jakie zakradły się w wyroku (i to również w wyroku sądu niższej instancji), przepisy art. 351 k.p.c., normujące instytucję uzupełnienia wyroku, nie stwarzają takiej możliwości. Uzupełnienia wyroku dokonuje sąd, który go wydał, a czyni to tylko na wniosek strony złożony w dwutygodniowym terminie od ogłoszenia orzeczenia.

W rozpoznawanej sprawie to, że zaskarżone postanowienie stanowi uzupełnienie wyroku sądowego o rozstrzygnięcie o kosztach procesu, wynika z faktu powołania w uzasadnieniu orzeczenia przepisu art. 351 k.p.c. Niestety tak sentencja jak i uzasadnienie postanowienia nie precyzują, jaki wyrok (Sądu pierwszej czy drugiej instancji) został w ten sposób uzupełniony. Tymczasem wniosek powoda z dnia 8 lutego 2011 r., chociaż złożony w czternastodniowym terminie od ogłoszenia wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R., obejmuje roszczenie o zwrot kosztów dojazdu do Sądu Rejonowego w R. Koszty postępowania pierwszoinstancyjnego powinny zaś być rozliczone w orzeczeniu kończącym postępowanie w tej właśnie instancji. Pozostaje zatem rozważyć, jakiego wyroku dotyczy w istocie przedmiotowy wniosek, a co za tym idzie – jaki Sąd powinien go rozpoznać po uprzednim sprawdzeniu jego dopuszczalności w rozumieniu przepisów art. 351 k.p.c.

Mając powyższe na względzie, orzeczono stosownie do art. 398¹⁵ § 1 zdanie 1 oraz art. 108 §2 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.